

BFUF 2017

VERKSAMHETSBERÄTTELSE

1 / ORDFÖRANDE OM ÅRET

Vi gläds åt att forskningsprogrammet Framtidens fysiska mötesplatser som BFUF driver i samarbete med Handelsrådet under 2017 rullat igång ordentligt med fyra projekt och ett programråd. I och med dessa satsningar har BFUF sedan 2012 beslutat om satsningar på över 35 miljoner kronor, varav 11 miljoner kronor tillsammans med Handelsrådet, till 22 vetenskapliga forskningsprojekt. BFUF har även bidragit med cirka 6,5 miljoner kronor till 14 kortare utvecklingsprojekt.

Besöksnäringen lyfts alltför sällan fram som ett exempel på en innovativ sektor. Några av de projekt vi har finansierat bidrar till en mer nyanserad bild liksom det faktum att besöksnäringen inte får den uppmärksamhet den förtjänar när det gäller innovationer, vare sig från andra forskare eller från beslutsfattare. Mer om detta går att läsa i rapport #7 Hur ser morgondagens hotell ut? som vi publicerade under 2017.

Besöksnäringen växer och frågan om kompetensförsörjning är i hög grad en ödesfråga för branschen redan nu och på längre sikt. I undersökning *Företagens villkor och verklighet 2017* uppger 36 procent av de tillfrågade företagen i besöksnäringen att tillgången till lämplig arbetskraft är ett stort hinder för företagets utveckling och tillväxt. Motsvarande siffra för små och medelstora företag generellt var 28 procent. Svenskt näringslivs undersökning *Rekryteringsenkäten 2016* visar att 79 procent av hotell- och restaurangföretagen har försökt rekrytera under de senaste sex månaderna, vilket är högst av alla branscher i undersökningen. Under 2017 har tre utvecklingsprojekt: *Krogkoden*, *Tillväxtvärk 2.0* och *Svensk utbildning i hospitality management* vilka samtliga har koppling till branschens framtida kompetensförsörjning fått stöd från BFUF. Förstudien *Krogkoden* syftar till ett verktyg för företagen att stärka kompetens kring ledarskap och medarbetarskap för att skapa attraktivare arbetsplatser. Utvecklingsprojektet *Tillväxtvärk 2.0* handlar om att göra en bedömning av utbildningsbehovet för hotell- och restaurangbranschen mot 2030, uppdelat på yrken och roller. Vi har slutligen bidragit till en möjlighetsstudie för en svensk utbildning i hospitality management på akademisk nivå och som kan mäta sig med de bästa internationella alternativen.

BFUF är genom sina utlysningar och utvecklingsmedel en av de viktigare finansiärerna av forskning om och för besöksnäringen. Den statliga utredningen *Ett land att besöka* som på uppdrag av näringsdepartementet genomfördes under 2017 pekar på att besöksnäringen i väsentligt högre grad än i dag behöver främjas genom forskningspolitik. Det förordas en kraftsamling för att öka såväl nyfikenhetsdriven som behovsdriven forskning inom besöksnäring och turism för att stärka den svenska besöksnäringens konkurrenskraft och för att främja en hållbar utveckling. De satsningar som BFUF gjort och driver görs av arbetsmarknadens parter i samverkan. Detta är i ett internationellt perspektiv unikt och en styrka. Sverige är ett av de länder i världen som satsar störst andel av BNP på forskning och utveckling. Därför välkomnar vi varmt att en ökad andel offentlig forskningsfinansiering och att fler aktörer i innovationsstödsystemet investerar i kunskapsutveckling och innovation inom vårt område.

Jonas Siljhammar, ordförande BFUF

2/VERKSAMHETSBERÄTTELSE

Fondens vision, syfte och mål

Besöksnäringens forsknings- och utvecklingsfond, BFUF, bildades den 10 december 2009.

Utgångspunkten för BFUFs vision är att strategiska utvecklingsprojekt och forskning handlar om att lyfta blicken för att tydliggöra både vilka utmaningar och möjligheter besöksnäringen står inför. Forskning behövs för att samla kunskap och systematisera sådant som görs av praktiker – att synliggöra så kallad ”tyst kunskap” – samt kritiskt granska och ifrågasätta rådande praktik utifrån olika aspekter. Utvecklingsinsatser behövs så att relevant kunskap tas tillvara, sprids och tillämpas i praktiken inom besöksnäringen och i samhället i stort.

BFUFs vision är att: *”Besöksnäringen i Sverige utvecklas med stöd av vetenskaplig forskning och strategiskt utvecklingsarbete. Kunskapsöverföringen och interaktionen mellan akademi och praktik fungerar och stärker företag och medarbetare inom besöksnäringen samt främjar besöksnäringens position i samhället. Besöksnäringens relaterad forskning och utveckling har god finansiering från näringen, statliga och privata forskningsfinansiärer.”*

Fonden är en ideell förening med syfte att främja vetenskaplig forskning, innovationer och utvecklingsprojekt som är till gagn för företag och anställda inom den svenska besöksnäringen och som bidrar till en positiv utveckling av näringen. BFUF ska ha en viktig roll i besöksnäringens utveckling genom resurser för och kunskaper om besöksnäringens behov och vilka aktörer som kan svara mot dessa behov.

Organisation

Styrelsemedlemmar

- Jonas Siljhammar, Visita, ordförande
- Malin Ackholt, HRF, vice ordförande
- Pim van Dorpel, HRF
- Susanne Andersson, Visita
- Göran Andersson, Visita
- Hans Kristiansson, HRF
- Christer Johansson, Visita (t.o.m. föreningsstämman 29 maj 2017)
- Thomas Sjöstrand, Visita (fr.o.m. föreningsstämman 29 maj 2017)
- Tural Kokulu, HRF (t.o.m. föreningsstämman 29 maj 2017)
- Rebecka Wallin, HRF (fr.o.m. föreningsstämman 29 maj 2017)

Operativ organisation

Eva Fohlstedt, kommunikationsansvarig på BFUF, har under året och fram till 1 december 2017 även varit engagerad som verksamhetsansvarig på deltid. Stina Algotson har varit tjänstledigt från tjänsten som vd fram till 1 december 2017 för att bistå näringsdepartementet som huvudsekreterare för den statliga utredningen och betänkandet *Ett land att besöka – En samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring*.

Vetenskapligt råd

Under 2017 har inga utlysningar skett. En särskild bedömaregrupp för utlysningen *Framtidens fysiska mötesplats* formerades under hösten 2016 och utförde bedömning av ansökningar under januari 2017.

Gruppen bestod av:

- Anders Johansson, vd Hospitality Visions
- Cecilia Sjöberg, avdelningsdirektör Vinnova
- Fredrik Kolterjahn, forsknings- och analyschef JLL Fastighetsrådgivning
- Fredrik Törn, chef kundinsikt Coop
- Jan Roy, styrelseordförande Kairos Future
- Kristina Palm, prefekt KTH Södertälje/Karolinska institutet
- Ola Thufvesson, fil dr Lunds universitet
- Therese Möller, HR Specialist IKEA

Parternas tillskott till fonden

Parterna, Visita och HRF, tillsköt 4 000 000 kronor vardera i medel till fonden under 2017.

Verksamhet 2017

Styrelsemöten

Fem styrelsemöten har hållits under året:

- 22 februari
- 29 maj (även konstituerande styrelsemöte)
- 7 juli (telefonmöte)
- 13 september och
- 11 december

Årsstämma hölls den 29 maj.

Utllysningar

BFUF gjorde ingen utlysning under 2017 (men fattade beslut om projekt inom ramen för utlysningen *Framtidens fysiska mötesplats* som publicerades 2016).

Ansökningar om vetenskapliga projekt

Det kom totalt in 26 ansökningar till utlysningen *Framtidens fysiska mötesplats*.

Av dessa beviljades fyra projekt medel:

Attraktiva arbetsgivare: Employer branding i handels- och besöksnäring (2016-211) Luleå tekniska universitet, 1 780 000 kronor

Den lilla stadens attraktivitet: Vilken roll och betydelse har handeln och besöksnäringen? (2016-201) Handels Forskningsinstitut, 3 648 000 kronor

Framtidens kundupplevelser: Digitalisering av tjänster i fysiska mötesplatser som ett sätt skapa mervärde för både företag och kund (2016-196) Karlstads universitet, 3 961 000 kronor

Attraktiv stadskärna genom platsinnovativa synergier (2016-194) Luleå tekniska universitet, 1 600 000 kronor

Samtliga projekt beviljades medel för två år. De totalt 11 miljoner kronorna i finansiering delas lika mellan Handelsrådet och BFUF. De 5,5 miljoner kronor som BFUF svarar för är balanserade som upplupna kostnader i årets balansräkning.

Forskarmöte med BFUFs vetenskapliga projekt

BFUFs forskarseminarium den 25 april på Scandic Haymarket i Stockholm samlade 12 forskare representerande åtta forskningsprojekt från tre utlysningar. Ytterligare sju personer från Visita och HRF deltog. Syftet med det årliga forskarmötet är att presentera och stämma av status i pågående forskningsprojekt och skapa ett möte mellan forskare och mellan forskare och parterna i BFUF. Målet är bland annat att skapa riktigt bra förutsättningar för framtida spridning och tillämpning av projektens resultat. Vid mötet presenterade samtliga närvarande forskare sina respektive projekt.

Uppföljning av pågående och avslutade projekt

Under 2017 har projekt som beslutades 2014 avrapporterats och avslutats genom slututbetalningar av beviljade medel. Redovisningar i form av rapporter, working papers och vetenskapliga artiklar finns nedladdningsbara via BFUFs publikationsdatabas <http://bfuf.se/publikationer/>. Tidigare beslutade forskningsprojekt:

Beslutsår

2012	Hospitality Industry Clusters in Sweden, Internationella handelshögskolan i Jönköping	1 700 000 kr
2012	Besöksnäringens snabbväxare HUI research AB	1 500 000 kr
2012	När blir maten värd en resa? En studie av kulinarisk turism i Sverige Högskolan i Borås	1 600 000 kr
2012	Revenue optimization based on tourism elasticities Institutionen för Service Management Lunds universitet	1 200 000 kr
2012	Måltidsföretagare - från kalaskokerskor till gourmetkrögare dagens villkor i historisk belysning Restaurang- och hotellhögskolan, Örebro universitet	1 000 000 kr
2013	Hotell som innovativa arbetsplatser Handelshögskolan i Göteborg	1 600 000 kr
2013	Morgondagens turist - hur ska besöksnäringen möta e-generationen? Luleå tekniska universitet	1 200 000 kr
2013	Rörlighet och karriärvägar i den svenska besöksnäringen Högskolan Dalarna	1 400 000 kr

2014	Platsinnovationer i Swedish Lapland Luleå tekniska universitet	1 400 000 kr
2014	Inside the black box: Innovation in the hospitality sector Internationella handelshögskolan i Jönköping	1 400 000 kr
2014	Äta ute/eating out – En studie av besökares aktiviteter relaterat till mat- och måltider Umeå universitet	1 400 000 kr
2015	Besöksnäringens vara eller icke-vara: informations- spridningens betydelse för attraktioners framgång Institutionen för Service Management och tjänstvetenskap Lunds universitet	1 400 000 kr
2015	Enhancing the attractiveness of Swedish Sport Events: A Study of Participation Events and Highly Involved International Sport Tourists Göteborgs universitet, Centrum för turism	1 300 000 kr
2015	Attraktiva varumärken i besöksnäringen – från image till position Luleå tekniska universitet	1 400 000 kr
2016	Context Aware Augmented Reality Experiences In and Beyond the museum KTH, Kungliga Tekniska Högskolan	1 700 000 kr
2016	Digitalisering och visualisering av svensk äventyrsturism – ett kommunikativt perspektiv Lunds universitet	1 500 000 kr
2016	Våga ta steget mot interaktiva platsförankrade upplevelser Karlstads universitet	530 000 kr
2016	Öppen turism: Utveckling av ett ekosystem för öppen innovation kring digitala applikationer och visualiseringar i Skåne Handelshögskolan i Stockholm	1 200 000 kr

Forskningsprogram i samarbete med Handelsrådet

BFUF och Handelsrådet har tillsammans under 2016 och 2017 tagit fram programmet *Framtidens fysiska mötesplats* för att skapa förutsättningar för projekt som fokuserar på gemensamma utmaningar och möjligheter rörande framtidens konsumtionsmönster och fysiska mötesplatser. De fyra projekt som beviljades med totalt 11 miljoner kronor bidrar med kombinerad nytta till båda sektorerna. Projekten behandlar viktiga frågor som hur arbetsgivare kan bli mer attraktiva ur ett medarbetarperspektiv, handels och besöksnäringens roll för en plats attraktivitet

samt framtida kundupplevelser. Målet är att få fram konkret och framåtblickande kunskap och ska bidra till att höja sektorernas kompetens och attraktivitet på arbetsmarknaden. Projekten kommer att pågå mellan 2017 och 2019. Handelsrådet och BFUF kommer att stödja projekten i att kommunicera och nå ut med de resultat som kommer fram. Ett programråd har utsetts att följa programmet. Programrådet består av:

- Charlotte Skott, näringslivsdirektör i Uppsala kommun
- Anders Johansson, vd Hospitality Visions AB
- Ola Thufvesson, universitetslektor Institutionen för Service management och tjänstvetenskap Lunds universitet
- Özge Öner, forskare Institutet för näringslivsforskning samt Internationella Handelshögskolan i Jönköping

Utvecklingsprojekt Krogkoden

I december 2016 beslutade BFUF om medel till en förstudie av Krogkoden. Krogkoden är en idé om kompetensutveckling för en framtida konkurrenskraftig restaurangbransch. Syftet med konceptet är att ta fram ett koncept som innehåller material och förslag på insatser för att utveckla arbetsplatser. Projektet har byggt på en idé om tre delar: grunden, lyftet och drivet som utvecklats under Fredrik Erikssons ledning på Långbro Vårdshus. Syftet med Krogkoden är att ta fram ett nytt verktyg som kan hjälpa krögare och restaurangchefer att utveckla sin arbetsplats. Kärnan i Krogkoden är ledarskap och medarbetarskap. Förstudien som har letts av Restaurangakademien AB presenterades i juni 2017.

Utvecklingsprojekt svensk högre utbildning i Hospitality Management

Besöksnäringen inklusive hotell- och restaurangbranschen är en av de starkaste växande sektorerna i Sverige och bidrar väsentligt till BNP tillväxt och arbetstillfällen. Den starka tillväxten, global konkurrens och gästernas ökade efterfrågan på upplevelser och tjänster ställer allt högre krav på kompetensförsörjning i form av välutbildade medarbetare, specialister och ledare. Trots detta finns ytterst få utbildningar inom hospitality management i Sverige. Svenska studenter som söker en bredare managementutbildning på masters och doktorandnivå vänder sig ofta till de internationella lärosätena som Cornell University, Hong Kong Polytechnic, Hotelschool den Haag och de ledande hotellskolorna i Schweiz.

Under 2017 har BFUF finansierat en möjlighetsstudie för att skapa ett utbildningsalternativ på akademisk nivå i Stockholm. Projektet som har utförts av Star Management AB på uppdrag av BFUF presenterade en möjlighetsstudie samt en finansieringsplan för masterutbildning i december 2017.

Utvecklingsprojekt Tillväxtbransch i förändring

Syftet med utvecklingsprojektet har varit att göra en uppdatering av den tidigare rapporten *#2 Tillväxtvärk?*, med en bedömning av utbildningsbehovet för hotell- och restaurangbranschen i framtiden (mot 2030), uppdelat på yrken och roller. Resultatet ska användas som välgrundat stöd vid planering och rapporten ska användas i kommunikation med departement, arbetsförmedling och andra instanser som har behov av prognoser av framtidens utbildningsbehov. Projektet ska besvara följande frågor:

- Vilka yrken finns år 2030 och vilken kompetens behövs för att utföra dessa?

- Vem/vilka ansvarar för framtidens utbildning och hur kvalitetssäkras den?
- Vilka förändringar behövs i utbildningssystemet för att bättre möta upp mot behovet av kompetens?

Projektet har utförts under 2017 av Kairos Future på uppdrag av Visita och Hotell- och restaurangfacket samt finansierats av BFUF. Projektet rapporteras enligt plan i januari 2018.

Kommunikation

Kommunikationsråd

Kommunikationsrådet består av Visitas och HRFs kommunikations- och pressansvariga. Under året har BFUF presenterats för de nya personer tillträtt dessa tjänster.

Pressmeddelanden

Under 2017 skickades ett pressmeddelande ut den 15 mars om 11 miljoner kronor till fyra forskningsprojekt inom programmet *Framtidens fysiska mötesplatser*.

Webbsida

Webbsidan har uppdaterats löpande under året.

Nyhetsbrevet INVIT

BFUFs digitala nyhetsbrev INVIT har publicerats fyra gånger: i mars, juni, september och december. I december gick INVIT ut till 1847 mottagare i målgrupperna forskare, företag, branschorganisationer och offentliga aktörer. Adresslistan har ökat med cirka 60 mottagare jämfört med december 2016, och med 1360 adressater sedan start. Öppningsfrekvensen var 32-34 procent under 2017.

Rapporter

Rapport #7 *Hur ser morgondagens hotell ut?* Släpptes i BFUFs rapportserie under våren 2017. Rapporten omfattar resultat från två BFUF finansierade projekt, *Innovation i besöksnäringen* och *Hotell som innovativa arbetsplatser*, samt en artikel om framtidens hotell. Rapporten är en följd av två välbesökta seminarier om projekten som hölls i Göteborg och Stockholm under hösten 2016.

Rapportnedladdningar från nätet under 2017

• BFUF rapport #6 Morgondagens turist – Hur ska besöksnäringen bemöta e-generationen?	1 146 ggr
• BFUF rapport #5 Vem tänker på besöksnäringen? 2	1 116 ggr
• BFUF rapport #2 Tillväxtvärk	639 ggr
• BFUF rapport #7 Hur ser morgondagens hotell ut	535 ggr
• BFUF rapport #1 Sveriges mest attraktiva bransch	396 ggr
• Besöksnäringens forsknings- och innovationsagenda	377 ggr
• BFUF rapport #3 Vem tänker på besöksnäringen?	312 ggr
• Besöksnäringens forsknings- och innovationsagenda, eng	283 ggr
• BFUF_rapport #1 Sveriges mest attraktiva bransch, eng	260 ggr
• BFUF rapport #2 Growing pains?	189 ggr
• BFUF rapport #4 Var fungerar besöksnäringen	189 ggr
• BFUF rapport #2 Tillväxtvärk, sammanfattning	188 ggr

Spridning av vetenskapliga artiklar och BFUFs working papers

På hemsidan finns länkar till de vetenskapliga artiklar som publicerats inom forskningsprojektet. Nedladdningar från projektet:

- Location of leisure: the New Economic Geography of leisure services, Özge Öner och Johan Klaesson, *Framgångsfaktorer för besöksnäringens kluster, Internationella Handelshögskolan i Jönköping*, 314 ggr
- Optimizing or maximizing growth? A challenge for sustainable tourism, *Nyckelindikatorer för betalningsvilja/turismflexibilitet, Lunds universitet*, Stefan Gössling, m fl, 307 ggr
- Hotel innovations, non-financial performance and sustainable human resource management, *Hotell som innovativa arbetsplatser, Handelshögskolan, Göteborgs universitet*, Wajda Wikhamn, John Armbrrecht m fl, 283 ggr
- BFUF working paper #5, The Sustainability of Eventful Cities: Concepts, Challenges, and Principles, *Donald Getz*, 224 ggr
- High-growth firms: Not so vital after all? Sven-Olov Daunfeldt, Daniel Halvarsson, Oana Mihaescu, *Besöksnäringens snabbväxare, HUI*, 197 ggr
- Community Formation and Sense of Place – Seasonal Tourism Workers in Rural Sweden, *Rörlighet och karriärvägar i den svenska besöksnäringen, Högskolan Dalarna, Tema turism*, Maria Thulemark, 193 ggr
- Are High-Growth Firms Overrepresented in High- tech Industries? *Besöksnäringens snabbväxare, HUI*, Sven-Olov Daunfeldt, Niklas Elert, Dan Johansson, 171 ggr
- Måltidsforskningsinventering, När blir maten värd en resa? Högskolan i Borås, Lunds universitet, Karin M Ekström, Håkan Jönsson, 159 ggr
- Swedish Hospitality Industry Clusters, *Framgångsfaktorer för besöksnäringens kluster, Internationella Handelshögskolan i Jönköping*, Charlotta Mellander, Johan Klaesson, Özge Öner, 129 ggr